

Lesbrief Nederlandse Vereniging van Banken

Jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor veilig bankieren

Dit zijn drie lessen ontwikkeld in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Banken. De lessen maken het praten over geld, schulden en armoede mogelijk en stimuleren financiële verantwoordelijkheid. Deze lessen zijn gebaseerd op een effectief bewezen burgerschapsmethode; de didactiek van Stichting Discussiëren Kun Je Leren. We maken gebruik van hun structuur en spelregels voor een gelijkwaardig en constructief gesprek. De lessen sluiten aan bij het lesmateriaal van CodeNameFuture.

Je kunt één les of meerdere lessen kiezen:

- Schulden zijn je eigen schuld.
- Jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor veilig bankieren.
- Het is belangrijk dat banken en jongeren elkaar goed kennen.

Aan welke doelen werk je met deze les?

Economische dimensie burgerschap en bouwstenen burgerschap curriculum.nu:

Democratische cultuur (3.1):

Leerlingen leren hun mening onderbouwd te uiten en anderen daar in discussie, debat of dialoog van te overtuigen. En hoe verschillen van inzicht, waarden, overtuigingen, belangen en emoties niet altijd overbrugd kunnen of hoeven worden.

Inhoudelijke doelen:

- Studenten worden zich meer bewust van de wijze waarop zij met geld omgaan en hun financiële verantwoordelijkheden.
- Studenten worden zich bewust van hun bankzaken en veilig bankieren.
- Studenten herkennen fraude en denken na over hoe zij zich kunnen weren tegen cybercriminaliteit.
- Studenten weten waar zij met vragen over bankzaken terecht kunnen en hoe zij de budgetcoach kunnen bereiken.

Organisatie

De les duurt minimaal 60 minuten

Nodig

PowerPoint
Animatiefilmpje
www.dkjl.nl/abcvo
Rood/groene kaartjes

Werkvormen

Rood/groen
Berichten beoordelen
Quiz
Lagerhuisdiscussie

Spelregels

1. Luister naar elkaar.
2. Laat elkaar uitpraten.
3. Zeg: ik vind... omdat...
4. Geef voorbeelden*.
5. Probeer ieders standpunt te begrijpen.
6. Houd rekening met gevoelens.
7. Accepteer dat je het niet altijd eens bent.
8. Wees je bewust van je stemgebruik en lichaamstaal.

Algemene tips voor de docent/budgetcoach:

In deze lessen volgen opdrachten zich in een rap tempo elkaar op. Leg de nadruk op datgene waar de studenten op 'aan gaan' en zorg dat je i.i.g. 25 minuten voor het einde van de les met de studenten ruimte maakt voor de discussie.

- Stimuleer zoveel mogelijk interactie tussen studenten. Vat samen en laat conclusies uit de groep komen.
- Voorkom het controleren van kennis van de wereld, focus op ervaringen, zodat alle studenten iets kunnen inbrengen.
- Speel zoveel mogelijk vragen van studenten terug naar de groep.
- Bied begeleiding bij uitbreiding van kennis van de wereld; deel kennis indien gevraagd, bespreek de bron en de betrouwbaarheid van verschillende bronnen.
- Maak gebruik van de moraal van de groep en onderzoek/maak bewust van waar hun mening vandaan komt.
- Neem tijdens de verdiepingsfase de rol aan van 'de neutrale debatleider' en houd de eigen mening zoveel mogelijk voor je.
- Ga op zoek naar gemeenschappelijkheid en nodig uit dat de studenten met oplossingen komen.

1. Opzetfase (10 min.)

In de **opzetfase** maak je kennis met elkaar, bespreek je de doelen en introduceer je het thema

- Vertel wie je bent en wat je komt doen. Leg uit wat een budgetcoach is. “Budgetteren is kijken of je iets kunt uitgeven, bijvoorbeeld door de kosten op een begroting te zetten. Een budgetcoach helpt je met het zicht krijgen op je geld en je uitgaven. Vraag: “Wie maakt er wel eens een begroting?”
- Vertel kort hoe de structuur van deze les eruit ziet: “We doen eerst een aantal opdrachten om in het thema te verdiepen, daarna voeren we een dialoog.”
- Bespreek kort de DKJL spelregels. Spreek met de studenten af wat volgens hen de belangrijkste spelregel is. Dit wordt het doel van de les, naast dat we leren hoe je een schuld kunt voorkomen.

Energizer (max 5 min):

Lees een stelling voor. Vraag studenten met groen of rood aan te geven of de stelling op hen van toepassing is (groen= eens, rood= oneens). Vraag per stelling twee studenten om een toelichting.

Steek je groene voorwerp in de lucht als...

1. Je dagelijks op je bankrekening kijkt.
 - Vraag door: weet je precies wat er in en uit gaat? Maak je begrotingen? Heb je een spaarrekening?
2. Je wel eens een nepbericht van de bank hebt ontvangen.
 - Vraag door: hoe herkende je die? Wat heb je toen gedaan?
3. Je wel eens spijt hebt gehad van een (impuls)uitgave?
 - Vraag door: wat voor uitgave was dat? Hoe bescherm jij jezelf tegen verleidingen?

Vertel: “deze les gaat over geld en veilig bankieren. We gaan met elkaar in gesprek over wat kun je zelf doen om je bankzaken te beschermen. Wist je dat jongeren steeds vaker geronseld worden als geldezel? Een geldezel laat zijn rekening gebruiken om geld van criminelen naar iemand anders over te maken of wit te wassen. Dit is strafbaar.”

2. Beeldvormingsfase (15 min.)

In de **beeldvormingsfase** vergroten studenten in interactie hun kennis van het thema.

Vertel: “(Cyber)criminelen zijn slim en vinden steeds nieuwe manieren om geld te stelen. Herken jij nepberichten? Kun jij verleidingen om snel geld te verdienen weerstaan?”

Opdracht 1a. (5 min.) Echt of nep?

Laat de studenten de drie appberichten zien. Vraag de studenten naar de berichten te kijken en in tweetallen te bespreken:

- Vertrouw je deze berichten? Waarom wel/ waarom niet?
- Wat doe je als een bericht niet vertrouwt? En als je twijfelt aan de echtheid van een bericht?
- Hoe herken je een phishing bericht?

Geef twee studenten het woord. Vul kennis aan waar nodig.

Vraag door: “ben je wel eens in de verleiding gekomen bij een aanbod snel geld te verdienen?”

Opdracht 1b. (5 min.)

Vraag studenten in dezelfde tweetallen te bespreken hoe zij hun bankzaken beschermen:

- Hoe bescherm jij je bankzaken?
- Welke tip zou jij een ander geven?

Bespreek met alle studenten: wat vinden jullie de beste tip?

Vraag door:

Stel: je hebt toch op een onveilige link in een nepbericht geklikt of bent op een andere manier slachtoffer geworden van cybercriminaliteit. Wat doe je dan? Praat je daarover? Wanneer vind je iets je ‘eigen schuld’? Vraag je hulp?

Deel in interactie je kennis en zorg dat studenten weten waar zij terecht kunnen met vragen.

Tip: Doe de quiz **Kenjebankzaken** als studenten deze nog niet hebben gedaan.

3. Meningsvormende fase (10 min.)

In de **meningsvormende fase** presenteer je de stelling. Studenten krijgen daarna de opdracht zich voor te bereiden op de discussie.

Presenteer de stelling: **“Jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor veilig bankieren”** en laat de animatie zien. Zet de animatie op pauze bij de stelling.

Opdracht 2: discussie voorbereiden

Geef studenten de tijd zich voor te bereiden op de discussie. Dit kunnen zij doen door het abc-formulier in te vullen: www.dkjl.nl/abcvo.

4. Verdiepingsfase (20 min.)

Hebben alle studenten een argument op papier en weten ze wat ze willen zeggen over de stelling: **“Jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor veilig bankieren”**? Maak dan een U-vormige kring voor de Lagerhuisdiscussie. Zorg ervoor dat je iedereen kunt zien en dat de studenten elkaar aan kunnen kijken. Bespreek welke spelregel in de discussie centraal moet staan.

Hoe werkt de Lagerhuisdiscussie:

“Ik ben nu de debatleider. Ik stel vragen om de discussie verdieping te geven. Ik nodig jullie uit om een advies te formuleren. Voor elkaar, voor ouders/verzorgers, voor het onderwijs, of voor de bank. Wat gaan we doen?”

- Ga staan als je iets wilt zeggen.
- Ga zitten als je na een paar beurten niet het woord krijgt.
- Speel met je lichaamstaal als je sneller het woord wilt. Ga dan weer staan en maak oogcontact met elkaar en met mij.
- Ik las een time-out in om te zien hoe het met de beurtverdeling en de spelregels gaat.
- Herhaal de stelling. Zet de klok aan. Geef de leerlingen het woord en vraag welke argumenten ze hebben opgeschreven. Er komen drie vragen in beeld die je helpen bij het structureren van het gesprek.

Stel één of meerdere subvragen om de discussie op gang te houden:

- **Hoe herken je een phishing mail? (Deze vraag komt in beeld in de animatie.)**
- Hoe vaak bekijk jij je bankrekening?
- **Hoe sla jij je wachtwoorden op? (Deze vraag komt in beeld in de animatie.)**
- Praat je met je ouders/verzorgers over je bankzaken?
 - En met vrienden?
 - Wat vertellen je ouders/verzorgers over geld lenen?
- Heb je wel eens spijt van een snelle uitgave?
 - Wat verleid je een uitgave te doen (reclame, korting, influencer)?
- Heb je wel eens een aanbod gehad om makkelijk geld te verdienen?
 - Hoe ver ga je om geld te verdienen?
- Wat zeg je tegen een vriend die makkelijk geld uitleent?
- Wat vind je van jongeren die geronseld worden als geldezel?
 - Wat zeg je tegen een vriendin die op het punt staat haar bankpas en pincode uit te lenen?
- Wat heb je nodig om je bankzaken goed te kunnen regelen?

Richting een advies (meer abstracte vragen):

- **Wat doe je als je slachtoffer bent van cybercriminaliteit? (Deze vraag komt in beeld in de animatie.)**
- Wat zou je willen leren over veilig bankieren?
- Wat kan de bank doen om jou beter te beschermen tegen cybercriminaliteit? En je ouders/verzorgers? En de school?

5. Evaluatiefase (5 min.)

Blik terug op de les. "Wie is er door de les van mening veranderd? Tot welk inzicht ben je gekomen?" Sluit af en vertel hoe/waar studenten een budgetcoach in de buurt kunnen benaderen als zij dat willen.